

Zlatno doba piratstva od 1950. do 1730.

Benčić, Michele

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:084985>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-07**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Filozofski fakultet
Odsjek za povijest

MICHELE BENČIĆ

ZLATNO DOBA PIRATSTVA (1650.-1730.)

Završni rad

mentor: prof. dr. sc. Slaven Bertoša

Pula, rujan 2019.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Filozofski fakultet
Odsjek za povijest

Michele Benčić

ZLATNO DOBA PIRATSTVA (1650.-1730.)

Završni rad

JMBAG: 03030661764, redoviti student

Studijski smjer: Preddiplomski studij povijesti

Predmet: Uvod u novi vijek

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Povijest

Znanstvena grana: Svjetska novovjekovna povijest

Mentor: prof. dr. sc. Slaven Bertoša

Pula, rujan 2019.

SADRŽAJ

SADRŽAJ	3
1. UVOD	4
2. TERMINOLOGIJA	5
3. DOBA BUKANIRA OD 1650. DO 1680.	6
3.1 Španjolska i njezine kolonije u 17. st.	6
3.2 Od bukanira, preko pirata do gusara.....	6
3.3 Henry Morgan- primjer bukanira	7
4. DOBA GUSARA	8
4.1 Rat za španjolsko naslijeđe.....	8
4.2 Rat kraljice Ane i gusari Novog svijeta.....	8
4.3 Utreški mir i kraj gusarenja.....	8
5. ŽIVOT POD CRNOM ZASTAVOM	9
5.1 Pljačka uz dah revolucije i nadnacionalizma	9
5.2 Demokracija, ravnopravnost i bratstvo	11
5.3 Analiza suvremenog prijepisa piratskog pravilnika	12
5.4 Odjeća pirata	16
5.5 Primjer pirata- Edward Teach.....	17
5.6 Jolly Roger: Simbolika piratske zastave	19
6. PIRATSKA „REPUBLIKA“ I KRAJ ZLATNOG RAZDOBLJA	20
6.1 Nassau i piratska „republika“	20
6.2 Woods Rogers.....	21
6.3 Kraj zlatnog razdoblja	22
7. ZAKLJUČAK.....	24
8. BIBLIOGRAFIJA.....	25
9. POPIS SLIKA	27
SAŽETAK	28
SUMMARY	28

1. UVOD

U drugoj polovici 17. st. kolonijalne sile kao što su Španjolska, Velika Britanija, Francuska i Nizozemska dosežu zavidnu razinu bogatstva i moći na račun svojih kolonijalnih posjeda. Posebice su bili lukrativni kolonijalni posjedi na Dalekom istoku te oni u novom svijetu.

Kako bi sebi osigurale što veći dio kolonijalnog kolača, velike su pomorske sile često ulazile u sukobe manjih ili većih razmjera oko spornih područja. Upravo je ta serija konflikata omogućila uvjete za razdoblje poznato kao „zlatno doba piratstva“, s kojim se bavim u ovome radu. Naime, očito je kako za ratovanje ili bilo kakav sukob na tako velikim geografskim udaljenostima, osim razvijene logistike te enormne količine novca, treba veliki broj ljudi sposobnih za takav posao. Postavlja se pitanje što se dogodi kada ti ljudi odjednom više nisu potrebni te preko noći više nemaju jasan cilj niti stabilan izvor prihoda. Upravo su se u takvoj situaciji našle kolonijalne sile početkom 18. st. i upravo je to događaj koji ću na sljedećim stranicama pokušati istražiti i analizirati.

Osim toga, želja mi je dotaknuti se nekih mitova o životu pirata koji su ušli u narodnu svijest kroz radove određenih umjetnika i romanopisaca poput Roberta Louisa Stevensona i J. M. Barria. Moje je mišljenje kako su ti mitovi, iako su oni više dio pop kulture nego stvarnosti, vrijedni spomena jer svoje temelje često pronalaze u stvarnim povijesnim činjenicama i događajima koje je s vremenom njihova romantizirana verzija zasjenila.

2. TERMINOLOGIJA

S obzirom na ponekad nejasno korištenje određenih ključnih termina vezanih za temu od strane suvremenih medija, filmskih kuća, ali i dokumentarnih filmova, odlučio sam prije glavnoga teksta malo objasniti neka od imena kojima se nazivaju pirati te njihova stvarna značenja koja u početku ni meni nisu bila potpuno jasna.

Pirat (eng. *Pirate*). Prema definiciji merriam-webster rječnika, pirat je osoba koja se bavi piraterijom, odnosno osoba koja se bavi napadom i pljačkom brodova na otvorenom moru.¹

Gusar (eng. *Privateer*). Privateer ili gusar je u suštini državno sankcionirani pirat, odnosno osoba koja vrši pirateriju na račun države protiv neprijateljskih brodova i naselja i pritom koristi privatno plovilo, opremu i posadu (iz toga ime Privateer). Jedan je od vrlo poznatih gusara Francis Drake koji se obogatio gusarenjem po nalogu kraljice Elizabete I. 1572.²

Korsar (eng. *Corsair*). Korsar je ime dodijeljeno gusarima koji djeluju unutar Sredozemnoga mora. Od francuskog termina *corsaire* i srednjovjekovnog latinskog *cursairus* (prepad, napad na prepad, eng. *raid*).³

Bukanir (eng. *Buccaneers*). Lovci i bjegunci koji su naseljavali Karipsko otočje. Ime dolazi od francuskog naziva *boucan*, što znači roštilj za meso. Osim lova, povremeno su se bavili i piratstvom. Budući da su prvotno naseljavali španjolski otok Hispaniolu, glavni im je neprijatelj bila upravo Španjolska, kojoj su dugo godina predstavljali pravi trn u oku.⁴

¹ Merriam-Webster dictionary, <https://www.merriam-webster.com/dictionary/piracy> (posjet 7. lipnja 2019.)

² Encyclopedia Britannica, <https://www.britannica.com/story/pirates-privateers-corsairs-buccaneers-whats-the-difference> (posjet 7. lipnja 2019.)

³ Oxford Dictionary, <https://en.oxforddictionaries.com/definition/corsair> (posjet 7. lipnja 2019.)

⁴ Encyclopedia Britannica, <https://www.britannica.com/story/pirates-privateers-corsairs-buccaneers-whats-the-difference> (posjet 7. lipnja 2019.)

3. DOBA BUKANIRA OD 1650. DO 1680.

3.1 Španjolska i njezine kolonije u 17. st.

Poslije kraja Tridesetogodišnjeg rata ekonomski devastiranu Španjolsku čekali su dugi sukobi s Francuskom i Velikom Britanijom pod vodstvom Olivera Cromwella. U tim se sukobima španjolska riznica gotovo ispraznila, a ljudski su gubici također bili veliki. Takvo je stanje ostavilo španjolske prekomorske kolonije u Novom svijetu nezaštićenima. U ovakvoj situaciji dolazi do ponovne pojave bukanira.⁵ Naime, bukaniri su još početkom 17. st. naselili španjolski otok Hispaniolu, na kojem su djelovali dok ih Španjolci nisu u nekoliko napada istjerali te su se oni sklonili na obližnju Tortugu, koja im je do ranih 1630-ih postala stalna baza operacija.⁶

3.2 Od bukanira, preko pirata do gusara

Nakon zaposjedanja Tortuge njihove su se protuzakonite aktivnosti ograničile na krivolov te nezakoniti uzgoj duhana i njegova prodavanja u obližnjim kolonijalnim gradovima. Takva se situacija mijenja polovicom 17. st. kada bukaniri iskorištavaju oslabljenu Španjolsku kako bi ponovno pljačkali njezine brodove i kolonije. Tako bukaniri krivolov i krijumčarenje zamjenjuju pljačkom te polako postaju sličniji definiciji pirata nego bukanira.⁷ Osim njezine oslabljenosti, razlog zbog kojeg bukaniri prvenstveno pljačkaju španjolske kolonije i posjede nalazimo u njihovoj religijskoj strukturi. Bukaniri ovog razdoblja prvenstveno su pripadali protestantima te su mnogi bili bjegunci iz Španjolske koja ih je smatrala hereticima.⁸ Ako znamo da su bukaniri prvenstveno napadali španjolske brodove, jasno je kako im je bilo u koristi iskoristiti sukobe koje ostale sile vode sa španjolskom u 17. st. Tako su bukaniri, sada već pirati, počeli od ostalih sila dobivati dozvole, „letter of marque“, kojima su dobivali zakonsku ovlast da napadaju neprijateljsku

⁵ Angus Konstam i Angus McBride, *Buccaneers 1620-1700* (Osprey Publishing, 2000.), str. 4.

⁶ Konstam, McBride, str. 9.

⁷ Konstam, McBride, str. 10.-11.

⁸ Angus Konstam, *Scourge of the seas- Buccaneers, pirates and privateers* (Osprey, 2007.), str. 24.

državu, u ovom slučaju Španjolsku. Time oni efektivno postaju gusari koji pljačkaju u službi države u zamjenu za udio plijena.⁹

3.3 Henry Morgan- primjer bukanira

Kapetan Henry Morgan rodio se 1635. u Walesu. Stekao je slavu u akcijama bojkotiranja španjolske vlasti nad kolonijama zapadnih Indija u razdoblju od 1655. do 1688., kada umire na Jamaici.¹⁰ Morganovo je područje djelovanja uključivalo Panamu, Venezuelu, Kubu i Jamajku, a njegovi su uspjesi postali su gotovo legendarni među bukanirima i gusarima tog razdoblja. Morganov je posljednji veliki pohod bio napad na Panamu koji se dogodio nakon potpisivanja primirja između Velike Britanije i Španjolske pa je guverner Morgana dao zarobiti i otpremiti u Englesku u travnju 1672. Međutim, Morgan je bio toliko ugledan da je guverner smijenjen te ga je sam Henry Morgan zamijenio nakon što ga je kralj proglasio vitezom 1674.¹¹ Posljednje je godine proživio u bolesti prouzročenoj pretjeranim ispijanjem alkohola, ali je zadržao svoj ugled te je nakon smrti dobio sve vojne počasti.¹²

Slika 1 Henry Morgan

⁹ Angus Konstam, str. 24.

¹⁰ Encyclopedia Britannica, <https://www.britannica.com/biography/Henry-Morgan-Welsh-buccaneer> (posjet 7. lipnja 2019.)

¹¹ Angus Konstam, *Scourge of the seas*, str. 53.

¹² Na i. mj.

4. DOBA GUSARA

4.1 Rat za španjolsko naslijeđe

U studenom 1700. kralj Karlo II. umire bez nasljednika te tako otvara vrata novom konfliktu europskih kolonijalnih sila. Suprotstavljene su snage uključivale Sveto Rimsko Carstvo, Veliku Britaniju, Nizozemsku i Habsburšku Španjolsku protiv Francuske i Burbonske Španjolske.¹³ S obzirom na to da su uključene sile s obje strane imale prekomorske kolonije, bilo je neizbježno da se barem dio konflikta ne prebaci na njihove kolonijalne posjede, a taj je sukob na kolonijalnim posjedima poznat pod nazivom Rat kraljice Ane.¹⁴

4.2 Rat kraljice Ane i gusari Novog svijeta

Rat kraljice Ane predstavljao je izvanrednu priliku za razne bukanire i pirate da opet posluju pod okriljem jedne od država sudionica konflikta kao gusari, odnosno privateeri. U razdoblju od 1701. do 1714. mnogi su budući pirati djelovali kao gusari za neku od zaraćenih strana, najčešće Veliku Britaniju. Za te je osobe rat bio lukrativni posao koji je bio nešto sigurniji od uobičajene piraterije koja je protuzakonita i kao takva osuđivana sa svih strana, dok je gusarenje mrsko samo neprijateljskoj državi. Međutim, države na Starom kontinentu uvidjele su nesnošljivost produljenog rata i vrijeme gusara bližilo se kraju.

4.3 Utreški mir i kraj gusarenja

Utreškim mirom 1713. rat se privodi kraju. Kao jedina prava pobjednica iz rata je izašla Velika Britanija koja si je u mirovnim ugovorima osigurala dobar položaj za daljnji ekonomski i politički razvoj.¹⁵ Nakon potpisivanja mira i prestanka sukoba veliki je broj gusara u novom vijeku naglo izgubilo posao. Neki su od njih napustili ta područja i vratili

¹³Encyclopedia Britannica <https://www.britannica.com/event/War-of-the-Spanish-Succession> (posjet 8. lipnja 2019.)

¹⁴ Na i. mj.

¹⁵ Na i. mj.

se u stare države, a neki će kasnije postati pirati. Upravo će ova zadnja skupina biti teme nastavka ovog rada.

5. ŽIVOT POD CRNOM ZASTAVOM

5.1 Pljačka uz dah revolucije i nadnacionalizma

Iako su se pirati s vremenom razvili iz bukanira i gusara oni su sada poprimili jedan drugačiji oblik. Razlikovali su se od svojih prethodnika na više načina, ali su se i dalje bavili istim poslom, samo s drugim ciljevima i uvjerenjima kao podlogom.

Pirati zlatnog razdoblja razlikovali su se od bukanira Morganove generacije i pirata prethodnih razdoblja. Za razliku od bukanira, bili su poznati razbojnici, sve su ih države, uključujući i njihove, smatrale lopovima i kriminalcima. Za razliku od svojih prethodnika, činili su mnogo više od obične pljačke te su poprimili izgled, ni manje ni više nego socijalne i političke revolucionarne snage“¹⁶

- **Coolin Woodard**, slobodni prijevod s engleskog jezika

Još je jedna od razlika u odnosu na prethodna razdoblja doza nadnacionalnosti piratskih posada koje su često međusobno surađivale i bile su sastavljene od osoba različitog podrijetla i nacionalnosti¹⁷ Etnička slika piratskih posada bila je slična općenitoj imigracijskoj slici Karipskog otočja pa je skoro je 80% članova posade bilo engleskog, francuskog ili nizozemskog podrijetla, uz manji broj Škota, Iraca, Portugalaca i Skandinavaca te izbjeglih robova podrijetlom iz Afrike.¹⁸ Te su posade, osim od bivših bukanira, gusara i robova, često u svoje redove prihvaćale i članove posada zarobljenih brodova. Coolin Woodard navodi kako je nezadovoljstvo među „legitimnim“ pomorcima na trgovačkim, ali i vojnim brodovima bilo toliko veliko da su mnogi jedva dočekali priliku

¹⁶ Coolin Woodard, *The Republic of Pirates: Being the true and surprysing story of the Carribbean pirates and the man who brought them down* (Houghton Mifflin Harcourt, 2007.), str. 3.

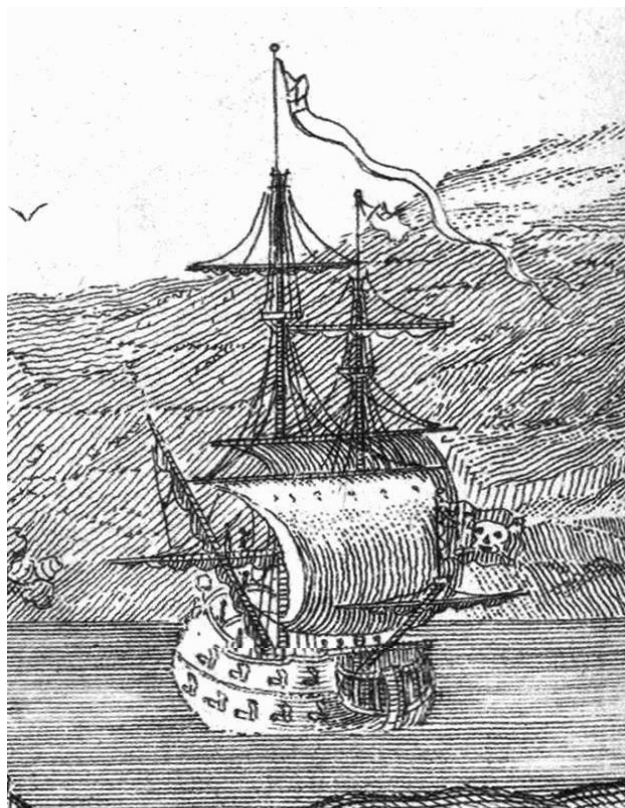
¹⁷ Gabriel Kuhin, *Life under the Jolly Roger: Reflections on the Golden age of piracy* (PM Press, Oakland, 2010.), str. 57.-58.

¹⁸ Gabriel Kuhin, str. 58.

da se pridruže nekoj piratskoj posadi.¹⁹ Dalje navodi zanimljiv primjer britanskog vojnog broda *HMS Phoenix* koji je 1718. poslan napasti pirate u jednom od njihovih skloništa. U noći prije napada, značajni je dio engleskih vojnika dezertirao kako bi se pridružili piratima.²⁰

Vrijedne su spomena i posade sastavljene od oslobođenih ili odbjeglih afričkih robova. Bilo je situacija kada su pirati napadali brodove za transport robova kako bi ih novačili u svoje posade²¹, ali i slučajeve kada su piratski brodovi posjedovali robove koji su radili na održavanju broda, pripremanju hrane i utovaru, odnosno istovaru robe.²²

Na kraju, bilo je i pirata koji su i dalje gajili neke osjećaje prema svojoj domovini pa su tako imali određene političke motivacije. Mnogi su postali pirati iz prosvjeda prema kralju Jurju I. koji je preuzeo vlast nakon smrti kraljice Ane tako što je njezinom nasljedniku to pravo oduzeto zato što je bio katolik.²³ Vrlo je moguće da je to razlog zašto je brod znamenitog pirata Edwarda Teacha poznatog kao Blackbeard nosio ime „Queen Anne's Revenge“, odnosno Osveta kraljice Ane.²⁴

Slika 2 Queen Annes Revenge

¹⁹ Coolin Woodard, *The Republic of Pirates*, str. 3.-5.

²⁰ Na i. mj.

²¹ Na i. mj.

²² Gabriel Kuhin, *Life under the Jolly Roger*, str. 65.-66.

²³ Coolin Woodard, *The Republic of Pirates*, str. 5.

²⁴ The way of the pirates <http://www.thewayofthepirates.com/pirate-life/queen-annes-revenge/> (posjet 9. lipnja 2019.)

5.2 Demokracija, ravnopravnost i bratstvo

Početakom 18. st. stvorila se među piratima posebna i zanimljiva hijerarhija koja ima naznake prave demokracije na lokalnoj razini, u sklopu posada pojedinih brodova. U svojem buntovnom bijegu od tada predominantnih apsolutističkih režima, odlučili su prihvatiti jedan drugačiji i „čišći“ sustav. Smatrali su kako je brod zajedničko vlasništvo posade s obzirom na to da ga je posada zajedno osvojila, prema tome, svaki bi član posade trebao imati pravo utjecaja na sve odluke vezane za život na brodu kao što su kada i što napadati, kuda ploviti i gdje pristati.²⁵ Prilikom donošenja tih odluka provodio se referendum u kojem je svaki član posade, neovisno o činu, podrijetlu, rasi ili religiji, imao pravo glasati i iznijeti svoje mišljenje.²⁶ Pravila su bila takva u svakoj situaciji osim jedne, a to je kada se posada našla u bitci, odluke su tada hijerarhijski donosili kapetan i viši časnici budući da je jasno da u takvoj situaciji nije bilo vremena za glasanje.²⁷

Što se tiče samog kapetana i njegovih časnika, oni su se također birali demokratskim glasanjem od strane posade. Posada je također u svakom trenutku zadržavala pravo da glasanjem zamijeni kapetana ili bilo kojeg časnika ako procijeni da on više ne djeluje u njihovom zajedničkom interesu.²⁸ Postojala je i hijerarhija osoba čija je funkcija provoditi zapovijedi kapetana, ali i savjetovati ga te osiguravati ravnotežu snaga kako kapetan ne bi postao premoćan u odnosu na posadu.²⁹ Glavna je od tih osoba intendant (eng. Quartermaster) koji je također bio demokratski izabran, a njegova je uloga, uz upravljanje plijenom i distribuciju plaća, bila da bude posrednik između posade i kapetana.³⁰

Kako su mnogi pirati pamtili loša iskustva hijerarhijskog sustava na takozvanim „legalnim“ brodovima, činili su sve kako bi zadržali jednakost članova svoje nove posade. Ovaj citat Franka Sherryja to sjajno pokazuje:

²⁵ Frank Sherry, *Raiders and rebels: a history on the golden age of piracy* (Harper-Collins, 2010.), str. 118.

²⁶ Na i. mj.

²⁷ Na i. mj.

²⁸ History News network, <https://historynewsnetwork.org/article/158274> (posjet 10. lipnja 2019.)

²⁹ Na i. mj.

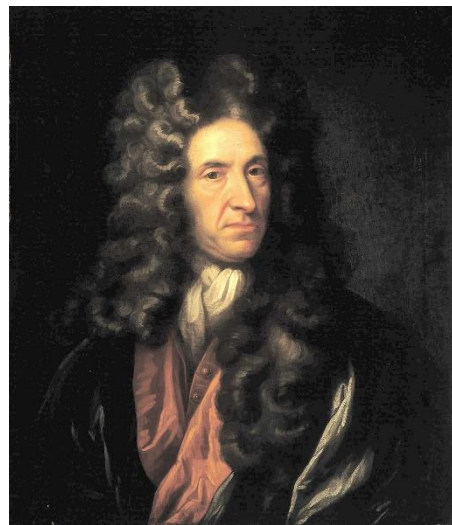
³⁰ Na i. mj.

Sustav piratske demokracije, koji graniči s anarhijom, zahtijevao je eliminaciju svih počasnih oznaka s broda. Časnici nisu nosili posebne odore niti su imali posebne povlastice. Pirati su takve povlastice, koje su bile česte na „poštenim“ brodovima, smatrali omraženim podsjetnicima despotizma više klase koji su trpjeli u svojem prethodnom poslu. Ništa slično nisu dopuštali na svojim brodovima. Primjerice, iako je kapetan obično imao svoju odaju kao znak da uživa odanost posade, nije mu bilo dozvoljeno da je previše koristi. Članovi posade mogli su bilo kada ući u kapetanovu odaju te koristiti njegov namještaj i stvari, uključujući tanjure i pribor za jelo.³¹

– **Frank Sherry**, slobodni prijevod s engleskog jezika

5.3 Analiza suvremenog prijepisa piratskog pravilnika

Kako bi osigurali da svi članovi posade znaju i poštuju dogovorena demokratska prava, većina je posada stvarala svojevrсни zakonik koji se nalazio negdje na brodu. Takav je sustav vjerojatno proizašao iz gusarskih ugovora s matičnim državama u prethodnim desetljećima, ali to nije siguran podatak.³² Bilo kako bilo, svi su članovi posade, uključujući kapetana, morali dati riječ da će se pridržavati odrednica pravilnika.³³ Iako su ti pravilnici često varirali od posade do posade, središnji je sadržaj uvijek bio isti. To je razlog zašto Gabriel Kuhn smatra kako možemo govoriti da je to bilo „zlatno doba“ piratske kulture.³⁴ Povjesničar Daniel Defoe (1660.-1731.) bio je suvremenik tih događaja te je njegov rad *A general History of the pyrates* jedan od temeljnih izvora za istraživanje života pirata zlatnog razdoblja. Defoe u svojem djelu donosi prijepis zakonika koji se nalazio na brodu znamenitog Bartholomewa Robertsa koji će poslužiti kao dobar primjer prosječnog piratskog zakonika ranog 18. st.

Slika 3 Daniel Defoe

³¹ Frank Sherry, *Raiders and rebels*, str. 119.

³² Isto, str. 120.-121.

³³ Na i. mj.

³⁴ Gabriel Kuhn, *Life under the Jolly Roger*, str. 88.

Conservation of their Society, and doing Justice to one another; excluding all *Irish* Men from the Benefit of it, to whom they had an implacable Averfion upon the Account of *Kennedy*. How indeed *Roberts* could think that an Oath would be obligatory, where Defiance had been given to the Laws of God and Man, I can't tell, but he thought their greatest Security lay in this, That it was every one's Interest to observe them if they were minded to keep up ſo abominable a Combination.

The following, is the Subſtance of the Articles, as taken from the *Pyrates* own Informations.

I.

Every Man has a Vote in Affairs of Moment; has equal Title to the freſh Proviſions, or ſtrong Liquors, at any Time ſeized, and uſe them at pleaſure, unleſs a Scarcity (no uncommon Thing among them) make it neceſſary, for the good of all, to vote a Retrenchment.

II.

Every Man to be called fairly in turn, by Liſt, on Board of Prizes, becauſe, (over and above their proper Share,) they were on theſe Occaſions allowed a Shift of Cloaths: But if they defrauded the Company to the Vaue of a Dollar, in Plate, Jewels, or Money, MAROONING was their Punishment. This was a Barbarous Cuſtom of putting the Offender on Shore, on ſome deſolate or uninhabited Cape or Iſland, with a Gun, a few Shot, a Bottle of Water, and a Bottle of Powder, to ſubſiſt with, or ſtarve. If the Robbery was only between one another, they contented themſelves with ſticking the Ears and Noſe of him that was Guilty, and ſet him on Shore, not in an uninhabited Place, but ſomewhere, where he was ſure to encounter Hardſhips.

III.

III.

No Perſon to Game at Cards or Dice for Money.

IV.

The Lights and Candles to be put out at eight o'Clock at Night: If any of the Crew, after that Hour, ſtill remained inclined for Drinking, they were to do it on the open Deck; which *Roberts* believed would give a Check to their Debauches, for he was a ſober Man himſelf, but found at length, that all his Endeavours to put an End to this Debauch, proved ineffectual.

V.

To keep their Piece, Piſtols, and Cutlaſh clean, and fit for Service: In this they were extravagantly nice, endeavouring to outdo one another, in the Beauty and Richneſs of their Arms, giving ſometimes at an Auction (at the Maſt,) 30 or 40l. a Pair, for Piſtols. Theſe were flung in Time of Service, with different coloured Ribbands, over their Shoulders, in a Way peculiar to theſe Fellows, in which they took great Delight.

VI.

No Boy or Woman to be allowed amongſt them. If any Man were found ſeducing any of the latter Sex, and carried her to Sea, diſguiſed, he was to ſuffer Death; ſo that when any fell into their Hands, as it chanced in the Onflow, they put a Centinel immediately over her to prevent ill Conſequences from ſo dangerous an Instrument of Diviſion and Quarrel; but then here lies the Roguery; they contend who ſhall be Centinel, which happens generally to one of the

P 4

greateſt

greateſt Bullies, who, to ſecure the Lady's Virtue, will let none lye with her but himſelf.

VII.

To Deſert the Ship, or their Quarters in Battle, was puniſhed with Death, or Marooning.

VIII.

No ſtriking one another on Board, but every Man's Quarrels to be ended on Shore, at Sword and Piſtol, Tous; The Quarter-Maſter of the Ship, when the Parties will not come to any Reconciliation, accompanies them on Shore with what Aſſiſtance he thinks proper, and turns the Diſputants Back to Back, at ſo many Paces Diſtance: At the Word of Command, they turn and fire immediately, (or elſe the Piece is knocked out of their Hands:) If both miſs, they come to their Cutlaſhes, and then he is declared Victor who draws the firſt Blood.

IX.

No Man to talk of breaking up their Way of Living, till each had ſhared a 1000 l. If in order to this, any Man ſhould loſe a Limb, or become a Cripple in their Service, he was to have 800 Dollars, out of the publick Stock, and for leſſer Hurts, proportionably.

X.

The Captain and Quarter-Maſter to receive two Shares of a Prize; the Maſter, Boatſwain, and Gunner, one Share and a half; and other Officers, one and a Quarter.

XI.

The Muſicians to have Reſt on the Sabbath Day, but the other ſix Days and Nights, none without Special Favour.

Theſe

Slika 4 Zakonik Bartholomewa
Roberts-a- Daniel Defoe

Iz ovog dokumenta vidimo kako su pravila, barem na papiru, a vjerojatno i u praksi, bila jednaka za sve. Obveze i kazne, ali i nagrade, proporcionalne su zaslugama i ulozenom naporu, što je i bio cilj donošenja ovih zakona. Danas postoji samo prijepis jer je original uništen tako što je iz nekog razloga bačen s broda. Iz tog razloga Defoe napominje kako sadržaj dokumenta možda nije u potpunosti točan, ali je dobar primjer piratskog zakonika tog vremena.³⁵

Kako bi sadržaj dokumenta bio lakše čitljiv, uključit ću prijepis na suvremeni engleski jezik Franka Sherryja³⁶ te moj pokušaj njegovog prijevoda i objašnjavanja.

³⁵ Daniel Defoe, *A general history of the pirates, from the first rise and settlement in the island of providence, to the present time.* (London 1724.), str. 230.-232.

Archive.org. <https://archive.org/details/generalhistoryof00defo/page/n3>

³⁶ Frank Sherry, *Raiders and rebels*, str. 120.-121.

- I. **Every man** shall have an equal vote in affairs of moment. He shall have an equal title to the fresh provisions or strong liquors at any time seized, and shall use them at pleasure unless a scarcity may make it necessary for the common good that a retrenchment may be voted.
- II. **Every man** shall be called fairly in turn by the list on board of prizes, because over and above their proper share, they are allowed a shift of clothes. But if they defraud the company to the value of even one dollar in plate, jewels or money, they shall be marooned. If any man rob another he shall have his nose and ears slit, and be put ashore where he shall be sure to encounter hardships.
- III. **None** shall game for money either with dice or cards.
- IV. The lights and candles should be put out at eight at night, and if any of the crew desire to drink after that hour they shall sit upon the open deck without lights.
- V. **Each man** shall keep his piece, cutlass and pistols at all times clean and ready for action.
- VI. **No boy or woman** to be allowed amongst them. If any man shall be found seducing any of the latter sex and carrying her to sea in disguise he shall suffer death.
- VII. He that shall desert the ship or his quarters in time of battle shall be punished by death or marooning.
- VIII. **None** shall strike another on board the ship, but every man's quarrel shall be ended on shore by sword or pistol in this manner. At the word of command from the quartermaster, each man being previously placed back to back, shall turn and fire immediately. If any man do not, the quartermaster shall knock the piece out of his hand. If both miss their aim they shall take to their cutlasses, and he that draweth first blood shall be declared the victor.
- IX. **No man** shall talk of breaking up their way of living till each has a share of £1,000. Every man who shall become a cripple or lose a limb in the service shall have 800 pieces of eight from the common stock and for lesser hurts proportionately.
- X. **The captain** and the quartermaster shall each receive two shares of a prize, the master gunner and boatswain, one and one-half shares, all other officers one and one quarter, and private gentlemen of fortune one share each.
- XI. **The musicians** shall have rest on the Sabbath Day only by right. On all other days by favour only.

-Skraceni prijepis, Frank Sherry

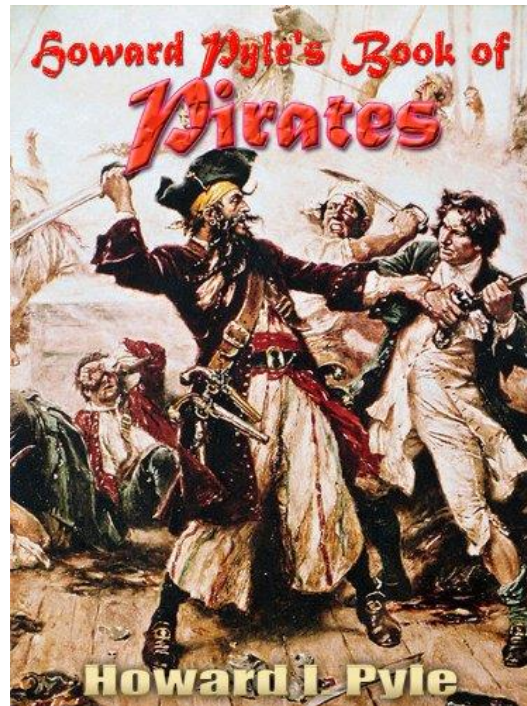
- I. **Svaki čovjek** ima ravnopravan glas na trenutnu temu. Ima pravo na svježe namirnice i žestoka pića bez obzira na vrijeme njihove nabavke te pravo da ih koristi koliko želi, osim u slučaju oskudice koja zahtjeva da se za zajedničko dobro drugačije izglasa.
- II. **Svaki čovjek**, osim plaće i namirnica, ima pravo na zamjenu odjeće. Ako prevari svoju posadu i za najmanju svotu, bit će napušten na nekoj pustoj lokaciji. Ako jedan čovjek opljačka drugog, odsjeći će mu se uši i nos te će biti napušten na pustoj obali, gdje će zasigurno naići na poteškoće.
- III. **Nema klađenja** za novac kockama ili kartama.
- IV. **Svijetla** i svijeće gase se u 8 navečer, ako netko iz posade želi piti nakon tog sata, neka to čini sjedeći na otvorenoj palubi bez svijetla.
- V. **Svaki čovjek** neka drži svoj nož, sablju i pištolje očišćenima i spremnima za akciju.
- VI. **Nisu dopušteni dječaci ili žene** među njima. Ako je otkriveno da je netko zaveo ženu te ju je sa sobom doveo na more, platit će smrću.
- VII. **Onaj koji dezertira** sa svojeg mjesta u bitci, platit će smrću ili će biti napušten.
- VIII. **Nitko ne smije** udariti drugu osobu na brodu, nego se nesuglasice rješavaju na kopnu na sljedeći način: osobe će se postaviti leđa o leđa te će se na zapovijed intendanta naglo okrenuti i zapucati. Ako netko to ne učini, intendant će ga razoružati. Ako oba promaše, koristit će mačeve te će u tom slučaju prvi koji rani protivnika biti proglašen pobjednikom.
- IX. **Nitko ne smije** pričati o napuštanju njihova načina života dok svatko nema 1000 funti vrijednosti sa strane. Svaki čovjek koji postane invalid ili izgubi ud prilikom borbe ili posla, neka dobije 800 španjolskih dolara (*peaces of eight*)³⁷ iz zajedničke riznice te za manje ozljede proporcionalno manje novca.
- X. **Kapetan i intendant** neka dobiju dvije plaće od zgoditka, glavni topničar i kormilar po jednu i pol i jednu i jednu četvrtinu, a ostali po jednu.
- XI. **Glazbenici** imaju pravo na odmor samo subotom, a ostale dane samo uz dopuštenje.

Slobodni prijevod s engleskog jezika

³⁷ Colonial Williamsburg <https://www.history.org/history/teaching/enewsletter/volume3/march05/iotm.cfm> (posjet 10. lipnja 2019.)

5.4 Odjeća pirata

Teško je zasigurno znati kako su se oblačili pirati zlatnog razdoblja. Ipak, većina se povjesničara slaže kako je njihova odjeća, barem povremeno, bila raskošna i često skupocjena.³⁸ Današnja popularna vizija piratske odjeće nastala je radovima umjetnika i pisaca 19. i 20. st. Gabriel Kuhin spominje kako je jak utjecaj na tu viziju imao pisac i ilustrator Howard Pyle koji je u svojim slikama popularizirao i komercijalizirao svoju viziju piratske odjeće.³⁹ Njegovi su radovi bazirani na stvarnosti, ali su mnogi detalji nadodani ili preuveličani pa je tako vrlo vjerojatno da pirati nisu nosili naušnice ili radili tetovaže u ni približno tolikoj veličnoj mjeri u kojoj je to on prikazivao.⁴⁰ Stvarni su pirati gotovo sigurno, radi

Slika 6 Howard Pyle, ilustracija knjige

Slika 5 Znameniti Charls Vane u svojoj odori

njihove praktičnosti, nosili klasične moreplovačke odore, ali su zasigurno na njih nadodavali kupljene ili otuđene odjevne predmete. Svojim su odorama dodavali ogrlice, prstenje, jarke marame, svilene predmete i slično, kako bi se rugali načinu odijevanja Europljana, u kojem samo viši slojevi nose takve skupe i rijetke predmete.⁴¹ Stephen Slenders dalje donosi anegdotu u kojoj su nakon uspješne pljačke neki gusari oteli skupocjenu odjeću opljačkanih te na sebe nadjenuli perike, pernate kape, nakit i svilene marame, a izvor ih u toj raskoši opisuje kao „komičan prizor“.⁴²

³⁸ Gabriel Kuhin, *Life under the Jolly Roger*, str. 53.

³⁹ Gabriel kuhin, 52.

⁴⁰ Na i. mj.

⁴¹ Stephen Slenders, *The devils Anarchy: the sea robberies of the most famous pirate Claes G. Compaen and the very remarkable travels of Jan Erasmus Reyning, Buccaneer* (Autonomea, 2014.), str. 215.

⁴² Stephen Slenders, *The devils Anarchy*, str. 215.

5.5 Primjer pirata- Edward Teach

Edward Teach, poznat kao Blackbeard, jedan je od naj poznatijih pirata zlatnog razdoblja. Rodio se negdje oko 1680. u Velikoj Britaniji, a poginuo je 22. studenog 1718. na jednom otoku uz obalu sjeverne Karoline.⁴³ Smatra se kako je Blackbeard u Ratu za španjolsko nasljeđe (1701. - 1713.) služio kao gusar, odnosno *privateer*, ali ga se prvi put sa sigurnošću spominje kao pirata 1716., kada je postao poznat jer je prenamjenio francuski trgovački brod u ratni brod s 40 topova.⁴⁴ Taj je brod, kao što sam ranije spomenuo, nazvao *Queen Anne's Revenge*, što zasigurno ima političke konotacije vezano uz Edwardovu ulogu u Ratu za španjolsko nasljeđe. Daniel Defoe Edwarda opisuje kao osobu koja nije sposobna za slušanje zapovijedi, već osobu koja ima sve

Slika 7 Edward "Blackbeard" Teach

karakteristike vođe.⁴⁵ Kroz iduće godine Edwardova je posada rasla, a budući da je njegova flota brodova polako, ali sigurno rasla, tako je njegovo ime polako poprimalo status legende u piratskim krugovima. Ipak, njegov se najpoznatiji pothvat dogodio pred kraj njegova života i karijere, a to je znamenita blokada Charlestowna. Blackbeard je, naime, 1718. iskoristio svoju flotu kako bi blokirao luku grada, uzeo taoce i zahtijevao da mu se dostave lijekovi koje su neki članovi njegove flote trebali. Kada su njegovi zahtjevi ispunjeni, otpustio je taoce i pobjegao sa svojom flotom.⁴⁶

Iste godine Edward je u dogovoru s guvernerom sjeverne Karoline Charlson Edenom osnovao bazu za pljačke čije su profite dijelili.⁴⁷ Takav je dogovor itekako smetao

⁴³ Encyclopedia Britannica, <https://www.britannica.com/biography/Blackbeard> (24. lipnja 2019.)

⁴⁴ Na i. mj.

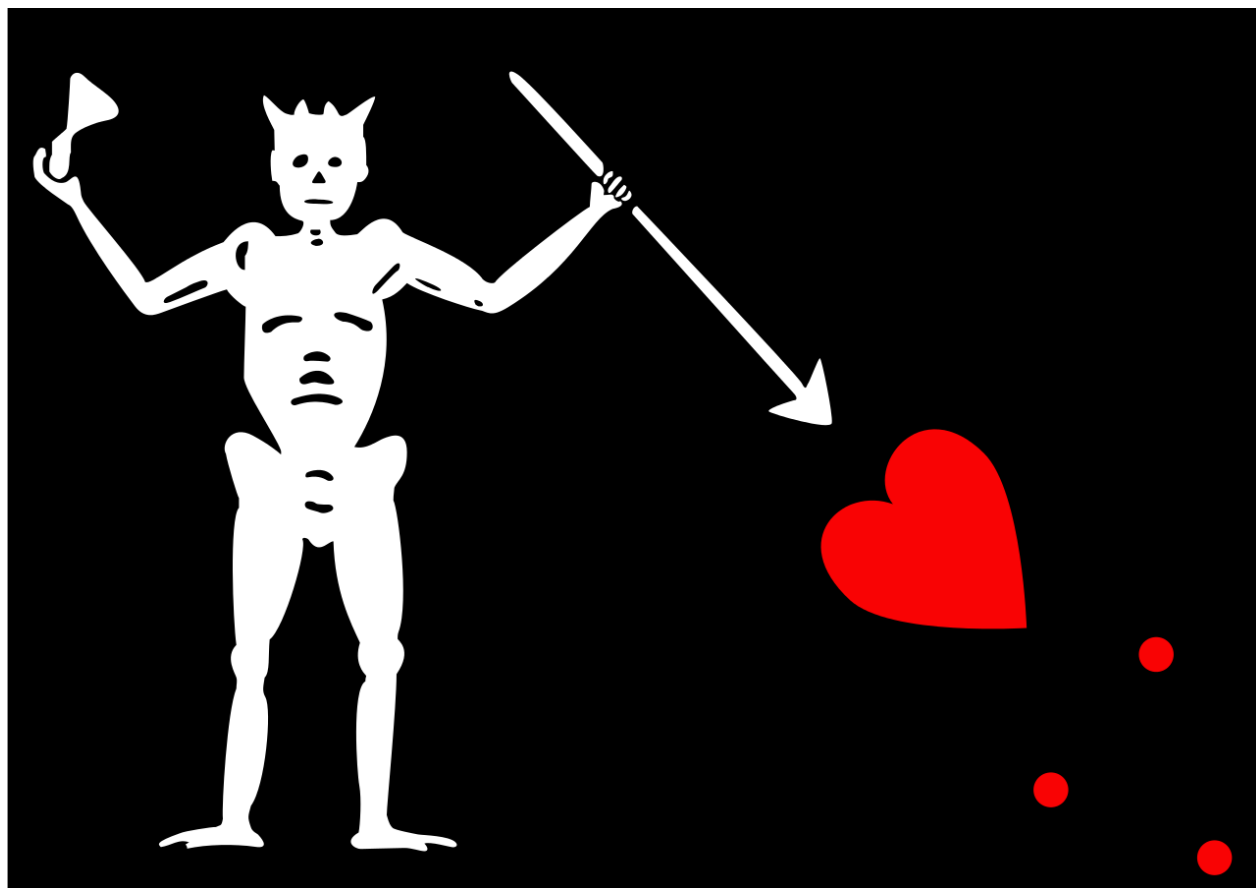
⁴⁵ Daniel Defoe, *A general history of the pirates*, str. 70.

⁴⁶ Daniel Defoe, *A general history of the pirates*, 70-74.

⁴⁷ Encyclopedia Britannica

bogatim vlasnicima okolnih plantaža čije je brodove Edward pljačkao pa su oni nagovorili Alexandera Spotswooda, guvernera Virginije, da pošalje flotu u napad na sklonište Edwardove flote. Nakon velike bitke znameniti je pirat ubijen, a njegova je glava postavljena na palubu broda.⁴⁸

Život Edwarda Teacha dobar je primjer života znamenitih pirata zlatnog razdoblja iz nekoliko razloga. Kao prvo, karijeru je započeo kao gusar u službi engleske krune. Nakon rata započeo je svoje piratske pothvate koji su ga doveli do statusa legende među piratima, da bi na kraju život skončao u ranoj i nasilnoj smrti, kao mnogi drugi pirati tog razdoblja.

Slika 8 Zastava koju se pripisuje Cpt. Bleackbeardu (upitno je da li ju je zaista koristio)

⁴⁸ Encyclopedia Britannica

5.6 Jolly Roger: Simbolika piratske zastave

Piratske zastave zanimljiva su tema usko povezana upravo sa zlatnim razdobljem, a tek u manjoj mjeri kasnijim razdobljima piratske aktivnosti. Prva je pojava te zastave zabilježena 1700. kod kapetana Emanuela Wynna čiju su zastavu moreplovci opisali kao „glavu smrti s prekriženim kostima i pješčanim satom“ – slobodan prijevod.⁴⁹ U zlatnom razdoblju nije postojala jedinstvena piratska zastava već je svaki kapetan imao svoj karakteristični nacrt koji je odgovarao određenim okvirima koji su s vremenom nastali u piratskoj zajednici. Najčešće se radilo o simbolima smrti i rata pa tako imamo lubanje, sablje, krvareća srca te kosture, ali i simbole vremena kao što je već spomenuti pješčani sat koji je neprijatelju trebao dati do znanja kako mu vrijeme istječe te da se brzo mora predati kako bi

Slika 9 Zastava Emanuela Wynna

izbjegao nasilnu smrt.⁵⁰ To isto govori i sama Veksikologija s obzirom na to da su zastave najčešće bile crne podloge s bijelim motivima. Crna boja simbolizira smrt, anarhiju i borbu, dok bijela boja simbolizira čistoću i život, ali i predaju pa se Jolly Roger prema bojama u suštini može protumačiti kao: „predajte se ili umrite“. Nije jasno kako je zastava dobila ime Jolly Roger, no Gabriel Kuhin piše kako postoje dvije prihvatljive teorije. Prva je ta da je izraz Jolly Roger iskrivljeni engleski prijevod francuskog izraza „la jolie rouge“ koji simbolizira crvene zastave koje moreplovci dižu prije bitke. Druga je teorija ta da je Jolly Roger neka varijacija na nadimak „Old Roger“ koji se odnosi na vruga.⁵¹

U svojoj knjizi Markus Rediker piše kako su pirati korištenjem Jolly Rogera kao jedinstvene „sheme“ zastava prvi put ostalim državama pokazali kako je njihovo zajedništvo nešto više od obične bande lopova i pljačkaša te kako su dizanjem te zastave pirati postali „Villains of all Nations“ ili „Zločinci svih nacija“.⁵²

⁴⁹ Gabriel Kuhin, *Life under the Jolly Roger*, str. 94.

⁵⁰ Na i. mj.

⁵¹ Na i. mj.

⁵² Marcus Rediker, *Villains of all nations: Atlantic pirates in the Golden Age* (Beacon press, 2005.), str. 164.-165.

6. PIRATSKA „REPUBLIKA“ I KRAJ ZLATNOG RAZDOBLJA

6.1 Nassau i piratska „republika“

Otok New Providence danas je najmnogoljudniji otok Bahama na kojem stoji današnji glavni grad Nassau. Prema predaji ime New Providence⁵³ dolazi od prvog guvernera otoka kojega je na taj otok izbacilo more nakon brodoloma te je on zahvalio za svoju sudbinu („providence“), a prefiks New nadodan je kasnije kako bi se New Providence razlikovao od istoimene piratske utvrde u ondašnjem Britanskom Hondurasu.⁵⁴ Ovaj otok veličine svega 374 km² imao je vrlo važnu ulogu u životima pirata početka 18. st. Naime, otok New Providence, a pogotovo grad Nassau, postali su piratsko leglo nakon smrti guvernera otoka. Mnogi su poznati pirati Nassau smatrali svojim domom, a među njima prepoznajemo imena poput Edwarda Teacha, Charlesa Vana, Calica Jacka i Anne Bonny. Piratska je aktivnost porasla toliko da su Španjolci svoje brodove osvetili tako što su razorili grad 1695., a onda ponovno 1703. u pohodu poznatome kao „Nassau Raid“.⁵⁵

Svoje su naselje Nassau pirati često nazivali „republikom“ a sebe „guvernerima“ te republike. Jasno je da Nassau nije bila republika u doslovnom smislu jer nije imala jasnu hijerarhiju, niti je bila priznata od strane drugih država. Ipak, piratima je Nassau bila simbol slobodne države koju nisu mogli dobiti u ostatku civiliziranog svijeta. Zakoni su tamo, dakako, postojali, ali se radi o jednostavnim zakonima sličnima onima koje pronalazimo na piratskim brodovima, a nesuglasice su se često rješavale oružanim obračunima.

Prema Jenifer G. Marx naselje je bilo leglo prostitucije i kriminala, ulice su bile pune štakora i domaćih životinja, a većina je populacije bila sastavljena od trgovaca koji su tamo dolazili kako bi od pirata po boljoj cijeni kupili ukradene proizvode te tako povećali profite.⁵⁶

⁵³ U ovom kontekstu misli se na ruku sudbine, odnosno dalekovidnost sudbine koja guvernera na taj otok vodi u spas i novi početak.

⁵⁴ Encyclopedia Britannica <https://www.britannica.com/place/New-Providence-Island> (29. lipnja 2019.)

⁵⁵ Nassau paradise island <https://www.nassauparadiseisland.com/timeline-colorful-history-nassau-paradise-island> (1. srpnja 2019.)

⁵⁶ Gabriel Kuhin, *Life under the Jolly Roger*, str. 141.

Grad se sastojao od mnogih koliba pokrivenih palminim granama, saluna, skladišta i vezova za brodove između kojih su u svako doba dana hodali trgovci, kapetani i često pijani moreplovci. Ulice su bile zadimljene i skućene te neki izvori govore kako se težak zrak otoka osjećao mnogo kilometara niz vjetar.⁵⁷ Osim piratskog zakona, jedina je vlast na otoku bilo vijeće kapetana, koje je otokom upravljalo kao da se radi o „velikom brodu“.⁵⁸ Ova je samoprovana republika već dulje vrijeme bila trn u oku engleskog kralja koji polako počinje poduzimati korake da otok „oslobodi“ od piratskih okupatora.

6.2 Woods Rogers

Woods Rogers rodio se 1679. u gradiću Poole na obali engleskog zaljeva.⁵⁹ Odmah je od malih nogu bio povezan s morem i plovidbom, njegova je obitelj posjedovala pozamašan broj trgovačkih brodova kojima su stekli ugled i velika novčana sredstva.⁶⁰ Njegova se obitelj kasnije radi posla preselila u Redcliff, gdje je osim Woodsa Rogersa odrastao i Edward Teach. Bili su istih godina, radili isti posao i živjeli u istom gradu, kako kaže Coolin Woodard, „moguće je da su lovac na pirate Rogers i pirat Blackbeard u jednom trenutku zajedno molili u Redcliffskoj katedrali.“⁶¹ – slobodan prijevod

Karijera koja će Rogersovo ime povezati za lov na pirate i kraj zlatnog razdoblja započinje 1708. kada on kreće na putovanje svijetom s ciljem da neutralizira određene skupine pirata koje su pljačkale trgovce s kojima je on poslovao. U njegovim je mnogobrojnim avanturama stekao veliko iskustvo u borbi protiv raznih pirata i razbojnika, a 1709. oslobodio je Alexandra Selkirka, škotskog avanturista čije će avanture, u kombinaciji s Rogersovim, Daniel Defoe iskoristiti kako bi osmislio lik Robinsona Crusoea u svojem istoimenom romanu.⁶² Kada se vratio sa svojih ekspedicija, njegova ga je posada tužila zato što im on nije osigurao dogovorenu plaću. Kada je sud donio presudu

⁵⁷ Marcus Rediker, *Villains of All Nations*, str. 82.

⁵⁸ Gabriel Kuhin, *Life under the Jolly Roger*, str. 142.

⁵⁹ Encyclopedia Britannica <https://www.britannica.com/biography/Woodes-Rogers> (3. srpnja 2019)

⁶⁰ Coolin Woodard, *The Republic of Pirates*. Loc. 12

⁶¹ Na i. mj.

⁶² Encyclopedia Britannica <https://www.britannica.com/biography/Woodes-Rogers> (3. srpnja 2019.)

u korist posade, Rogers je bankrotirao, što je potaknulo njegov pohod na pirate otoka New Providence, u pokušaju da vrati izgubljeni novac i slavu.⁶³

6.3 Kraj zlatnog razdoblja

Rogersov plan za istjerivanje pirata s otoka bio je sličan onome koji je osam godina ranije iskoristio kako bi pobijedio pirate na Madagaskaru. Namjeravao je rano u zoru uploviti u luku sa stotinjak vojnika te piratima ponuditi kraljev oprost i okrenuti ih protiv nekolicine pirata koji oprost nikad ne bi prihvatili. Nakon iskorjenjivanja pirata preuzeo bi upravu otoka, kako bi ga „vratio na staru slavu“.⁶⁴ Međutim, njegov dolazak u Nassau nije prošao tako glatko, čim se pojavio u luku neki su od pirata pružali otpor, istaknuo se Charles Vane koji je pokušao uništiti Woodsovu flotu prilikom bijega.⁶⁵ Bilo je potpuno jasno da se znameniti Charles Vane neće predati te kako on nije jedini pirat koji planira pružati otpor. Kada se u zoru Rogers iskrcao u luku Nassau, popeo se na zidine polurazrušene tvrđave te s njih stanovnicima pročitao kraljev proglas kojim Rogers postaje Guverner otoka New Providence, kako bi na otoku uspostavio vladavinu reda i zakona.⁶⁶ U proglasu je također stajala ponuda usmjerena piratima koji su mogli dobiti kraljevski oprost ukoliko su pružali bilo kakvu pomoć u hvatanju posljednjih piratskih odmetnika.

Ponuda oprosta stvorila je veliki razdor među piratima. Mnogi su pirati, poput Charles Vanea, odlučili pružati otpor, ali je veliki broj pirata prihvatilo oprost i ušao u službu Rogersovih lovaca na pirate. Čak je i dio Vanove posade dezertirao kako bi prihvatili oprost. Njegovi planovi da stvori veliku piratsku koaliciju i preotme Nassau nestali su kada je njegov brod 1719. potopilo nevrijeme. Charles je jedini preživio brodolom te ga je s pustog otoka na kojem se nasukao spasio trgovački brod čiji ga je kapetan u konačnici prepoznao te uručio vlastima. Charles Vane bio je osuđen na smrt vješanjem, a kazna je

⁶³ Coolin Woodard, *The Republic of Pirates*, Loc. 25

⁶⁴ Coolin Woodard, *The Republic of Pirates*, Loc. 59-61

⁶⁵ The Age of Pirates, <http://theageofpirates.com/pirates/charles-vane/> (5. srpnja 2019.)

⁶⁶ Coolin Woodard, *The Republic of Pirates*, Loc. 59-61

izvršena 29. ožujka 1721.⁶⁷ Unatoč otporu i ostalim nepogodnostima, poput bolesti i lošeg ekonomskog stanja otoka, Woods Rogers bio je uspješan u uvođenju vlasti na otok New Providence te u uništavanju „piratske republike“. Njegova je pobjeda ipak imala veliku cijenu pa je 1722. Woods Rogers bio uklonjen s pozicije i smješten u zatvor, radi privatnih dugova u koje je upao kako bi ostvario vlast na otoku.⁶⁸ Njegova je reputacija vraćena tek 1728. kada je kralj odlučio odlikovati Rogersa i platiti njegove dugove. Preminuo je u Nassauu 15. srpnja 1732.⁶⁹

Slika 10 Statua Woodsa Rogersa u Nassau

⁶⁷ The Age of Pirates, <http://theageofpirates.com/pirates/charles-vane/> (5. srpnja 2019.)

⁶⁸ Na i. mj.

⁶⁹ Na i. mj.

7. ZAKLJUČAK

Zlatno doba piratstva predstavlja vrlo zanimljivo, iako relativno kratko razdoblje povijesti. U tih je nekoliko desetljeća došlo do gore spomenutih okolnosti koje su dopustile da se piratstvo, koje je postojalo već stoljećima, uzdigne do potpuno drugačijih razina u kojima pirati više nisu motivirani samo zaradom, već njihov bunt i bezakonje poprimaju određenu ideološku dimenziju. Pirati u zlatnom razdoblju razvijaju svoje zakone, hijerarhije i zastave kojima se raspoznaju te postaju prava mala zajednica odmetnika. Porastom njihovih uspjeha raste i osjećaj straha kod aristokracije kolonijalnih sila, koja počinje poduzimati korake kako bi spriječila dalje širenje piratstva na svojim posjedima. Postavlja se pitanje koliko su pirati i lovci na pirate ili gusari zapravo različiti. Jedni pljačkaju bez diskriminacije, neovisno o nacionalnosti i identitetu žrtve, dok drugi pljačkaju samo određene, na nalog svojih vladara, ali je u konačnici pljačka uvijek pljačka i kao takva zločin, bez obzira na jezik kojim žrtva priča.

Na kraju, pirati su zapravo više bili žrtva vremena nego velikih država i lovaca na pirate. Njihov je labavi sustav zakona i opasan način života ovisio o slabosti država čije su brodove pljačkali. Kada su te države počele jačati i kada su svoje snage usredotočile na rješavanje piratskog problema, počeo je kraj zlatnog razdoblja.

Bilo je to jedno unikatno i vjerojatno neponovljivo razdoblje u kojem je skupina mornara i odmetnika imala priliku živjeti po svojim pravilima, u razdoblju kada su velike imperijalne sile vladale većinom svijeta. Piratstvo i pirati postojali su i u kasnijim stoljećima pa i do danas, ali njihova moć nikada više nije dostigla legendarni status koji je pirate zlatnog razdoblja zauvijek upisao na stranice povijesti.

8. BIBLIOGRAFIJA

KNJIGE

- Angus Konstam i Angus McBride, *Buccaneers 1620-1700* (Osprey Publishing, 2000.)
- Angus Konstam, *Scourge of the seas- Buccaneers, pirates and privateers* (Osprey, 2007.)
- Coolin Woodard, *The Republic of Pirates: Being the true and surprysing story of the Carribbean pirates and the man who brought them down* (Houghton Mifflin Harcourt, 2007.)
- Daniel Defoe, *A general history of the pirates, from the first rise and settlement in the island of providence, to the present time* (London 1724.)
- Frank Sherry, *Raiders and rebels: a history on the golden age of piracy* (Harper-Collins, 2010.)
- Gabriel Kuhin, *Life under the Jolly Roger: Reflections on the Golden age of piracy* (PM Press, Oakland, 2010.)
- Marcus Rediker, *Villains of all nations: Atlantic pirates in the Golden Age* (Beacon press, 2005.)
- Stephen Slenders, *The devils Anarchy: The sea robberies of the most famous pirate Claes G. Compaen and the very remarkable travels of Jan Erasmus Reyning, Buccaneer* (Autonomea, 2014.)

ONLINE STRANICE I ČLANCI

- *Merriam-Webster dictionary*, <https://www.merriam-webster.com/dictionary/piracy> (posjet 7. lipnja 2019.)
- *Encyclopedia Britannica*, <https://www.britannica.com/story/pirates-privateers-corsairs-buccaneers-whats-the-difference> (posjet 7. lipnja 2019.)
- *Oxford Dictionary*, <https://en.oxforddictionaries.com/definition/corsair> (posjet 7. lipnja 2019.)

- *Encyclopedia Britannica*, <https://www.britannica.com/story/pirates-privateers-corsairs-buccaneers-whats-the-difference> (posjet 7. lipnja 2019.)
- *Encyclopedia Britannica*, <https://www.britannica.com/biography/Henry-Morgan-Welsh-buccaneer> (posjet 7. lipnja 2019.)
- *Encyclopedia Britannica*, <https://www.britannica.com/event/War-of-the-Spanish-Succession> (posjet 8. lipnja 2019.)
- *The way of the pirates*, <http://www.thewayofthepirates.com/pirate-life/queen-annes-revenge/> (posjet 9. lipnja 2019.)
- *History News network*, <https://historynewsnetwork.org/article/158274> (posjeta 10. lipnja 2019.)
- *Archive.org.*, <https://archive.org/details/generalhistoryof00defo/page/n3>
- *Colonial* *Willimsburg,*
<https://www.history.org/history/teaching/enewsletter/volume3/march05/iotm.cfm>
(posjeta 10. lipnja 2019.)
- *Encyclopedia Britannica*, <https://www.britannica.com/biography/Blackbeard> (24. lipnja 2019.)
- *Encyclopedia Britannica*, <https://www.britannica.com/place/New-Providence-Island> (29. lipnja 2019.)
- *Nassau paradise island*, <https://www.nassauparadiseisland.com/timeline-colorful-history-nassau-paradise-island> (1. srpnja 2019.)
- *Encyclopedia Britannica*, <https://www.britannica.com/biography/Woodes-Rogers> (3. srpnja 2019.)
- *The Age of Pirates*, <http://theageofpirates.com/pirates/charles-vane/> (5. srpnja 2019.)
- All star flags, <https://www.allstarflags.com/facts/color-meanings-in-flags/> (5. srpnja 2019.)

9. POPIS SLIKA

1. Henry Morgan
<https://www.britannica.com/biography/Henry-Morgan-Welsh-buccaneer/media/1/392212/30239>
2. Queen Annes Revange
<http://www.thewayofthepirates.com/picture/picture-of-benjamin-hornigold-la-concorde/>
3. Defoe- Pravitnik 1 i 2
<https://archive.org/details/generalhistoryof00defo/page/232>
https://en.wikipedia.org/wiki/Daniel_Defoe#/media/File:Daniel_Defoe_Kneller_Style.jpg
4. Charles Vane
https://en.wikipedia.org/wiki/Charles_Vane
5. Howard Pyle ilustracija
<https://www.amazon.com/Howard-Pyles-Book-Pirates-Illustrations-ebook/dp/B007HD4QFS>
6. Edward Teach
<https://www.britannica.com/biography/Blackbeard/media/1/585166/95359>
7. Zastava Emanuela Wynna
https://en.wikipedia.org/wiki/Emanuel_Wynn
8. Statua- Woods Rogers
https://en.wikipedia.org/wiki/Woodes_Rogers
9. Zastava Edwarda Teacha
https://en.wikipedia.org/wiki/Flag_of_Blackbeard

SAŽETAK

Zlatno doba piratstva od 1650. do 1730. obilježava razdoblje ratova i nestabilnosti između velikih kolonijalnih sila koje je nekolicina bivših gusara, avanturista i odmetnika iskoristila kako bi u totalitarnom svijetu stvorili svoj mali kutak slobode i meritokracije, u kojem je svaki član hijerarhije izabran od nižih slojeva piramide piratskog društva. Neovisno o tome smatramo li pirate borcima za slobodu, odmetnicima i kriminalcima ili nešto između toga, nedvojbeno je kako su u tom relativno kratkom razdoblju, unatoč tome što su bili okruženi neprijateljima, uspjeli ostaviti neizbrisiv trag u povijesti 17. i 18. st.

SUMMARY

The Golden age of Piracy (1650-1730) was characterised as a time of war and instability between the great colonial powers which a handful of ex-privateers, adventurers and criminals exploited so they could create their small corner of freedom and meritocracy in a world of totalitarianism. A corner where every member of the hierarchy was chosen by the lower layers of pirate society. Whether we view pirates as freedom fighters, criminals or something in between, it is without doubt that they managed, despite the odds, to leave a permanent mark on the history of the 17th and 18th centuries.

– Prijevod: mag. eng. Tihana Zlatić Božić